

Sygn. akt: III AUa 1537/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 czerwca 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Iwona Szybka (spr.)

Sędziowie: SSA Janina Kacprzak

SSA Mirosław Godlewski

Protokolant: sekr. sądowy Patrycja Stasiak

po rozpoznaniu w dniu 18 czerwca 2013 r. w Łodzi

sprawy **G. R.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddziałowi w Ł.**

o podleganie dobrowolnemu ubezpieczeniu chorobowemu,

na skutek apelacji wnioskodawczyni

od wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi

z dnia 26 lipca 2012 r., sygn. akt: VIII U 1678/12;

zmienia zaskarżony wyrok oraz poprzedzającą go decyzję organu rentowego i ustala, że dobrowolne ubezpieczenie chorobowe G. R., jako osoby prowadzącej pozarolniczą działalność gospodarczą, nie ustalo z dniem 30 września 2011 r.

Sygn. akt: III AUa 1537/12

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 14 marca 2012 Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w Ł. stwierdził, że ubezpieczona G. R., jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą, nie mająca ustalonego prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy, dla której podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne stanowi zadeklarowana kwota, nie niższa niż 60 % kwoty przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia u płatnika składek, podlega dobrowolnie ubezpieczeniu chorobowemu od 19 czerwca 2006 roku do 31 października 2007 roku, od 1 marca 2008 roku do 30 czerwca 2008 roku oraz od sierpnia 2008 roku do 30 września 2011 roku.

Od powyższej decyzji odwołanie wniosła G. R.. Ubezpieczona podniosła, że składkę na ubezpieczenie chorobowe za miesiąc październik 2011r. zapłaciła w zaniżonej wysokości, bo była na zwolnieniu lekarskim od 18.10.2011r. do 8.11.2011r. Organ rentowy odmówił jej prawa do zasiłku chorobowego decyzją z dnia 2.12.2011r. Po uzyskaniu informacji, że musi dopłacić składkę za październik 2011r, uczyniła to niezwłocznie. Jednocześnie zwróciła się do ZUS o wyrażenia zgody na uiszczenie składki po terminie płatności. ZUS odmówił.

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych wniósł o jego oddalenie. Organ rentowy podniósł, iż ubezpieczona nie miała prawa do proporcjonalnego obniżenia składek na dobrowolne ubezpieczenie chorobowe za miesiąc październik i listopad 2011 roku. G. R. wykazała zaniżoną podstawę wymiaru składki oraz opłaciła składki na dobrowolne ubezpieczenie chorobowe w zaniżonej wysokości. W związku z tym, organ rentowy stwierdził, iż ubezpieczona nie podlega dobrowolnemu ubezpieczeniu chorobowemu od dnia 1 października 2011 roku do dnia 30 listopada 2011 roku.

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 26 lipca 2012 roku, sygn. akt: VIII U 1678/12, Sąd Okręgowy oddali odwołanie ubezpieczonej.

Powyższe orzeczenie zapadło na podstawie następujących ustaleń faktycznych:

W dniu 10 listopada 2011 roku G. R. opłaciła składkę na dobrowolne ubezpieczenie chorobowe należną za miesiąc październik 2011 roku. Podstawę wymiaru składki ubezpieczona określiła na 17 dni. Prawomocną decyzją z dnia 2 grudnia 2011 roku G. R. została pozbawiona prawa do zasiłku chorobowego za okres od 18 października 2011 roku do 8 listopada 2011 roku z uwagi na wykonywanie pracy zarobkowej podczas orzeczonej niezdolności do pracy. Ubezpieczona opłaciła składkę za październik 2011 roku w pełnej wysokości w dniu 20 grudnia 2011 roku, a w dniu 21 grudnia 2011 roku złożyła też korektę deklaracji z wykazaniem pełnej podstawy wymiaru składek za miesiąc październik 2011r. W dniu 18 stycznia 2012 roku organ rentowy, rozpoznając wniosek ubezpieczonej, nie wyraził zgody na opłacenie po ustawowym terminie składki na dobrowolne ubezpieczenie chorobowe za miesiąc październik 2011r. W dniu 2.02.2012r. G. R. złożyła ponowną prośbę o przywrócenie terminu. Zakład Ubezpieczeń Społecznych podtrzymał swoje stanowisko w piśmie z dnia 2 marca 2012 roku. Sąd Okręgowy ustalił ponadto, że G. R. wykazała też zaniżoną podstawę wymiaru składki za miesiąc listopad 2011 roku (8 dni). Składkę opłaciła w zaniżonej wysokości. Ubezpieczona korzystała już z instytucji przywrócenia terminu do opłacenia składki na dobrowolne ubezpieczenie chorobowe.

W świetle tak poczynionych ustaleń faktycznych Sąd Okręgowy uznał odwołanie G. R. za bezzasadne. Zgodnie z art. 14 ust. 2 pkt 2 ustawy systemowej, dobrowolne ubezpieczenie chorobowe osób prowadzących pozarolniczą działalność gospodarczą ustaje od pierwszego dnia miesiąca kalendarzowego, za który nie opłacono w terminie składki na to ubezpieczenie. Na wniosek ubezpieczonego, w uzasadnionych przypadkach ZUS może wyrazić zgodę na opłacenie składki na dobrowolne ubezpieczenie chorobowe po obowiązującym terminie płatności. G. R. wystąpiła w dniu 21 grudnia 2011r. z wnioskiem o wyrażenie zgody na opłacenie po terminie składki na dobrowolne ubezpieczenie chorobowe za październik 2011r. Jak wykazała analiza dotychczasowego przebiegu ubezpieczenia we wcześniejszym okresie G. R. dwukrotnie korzystała z instytucji wyrażenia zgody na opłacenie po terminie składek na dobrowolne ubezpieczenie chorobowe. Pismami z dnia 14.04.2009r. i 22.03.2011r., organ rentowy wyraził zgodę na opłacenie składek po terminie za miesiące styczeń 2009r. i styczeń 2011r. Zdaniem Sądu (...) instancji G. R. była w pełni świadoma konsekwencji nieterminowego opłacania składek lub opłacenia składki w nieprawidłowej ich wysokości. Sąd Okręgowy podzielił argumentację ZUS, że podany przez wnioskodawczynię w piśmie z dnia 21.12.2011r., powód opłacenia składki za październik 2011r. po terminie nie jest uzasadnionym przypadkiem mogącym stanowić przesłankę do zastosowania instytucji wyrażenia zgody na opłacenie po terminie składki na dobrowolne ubezpieczenie chorobowe. Zgodnie z art. 18 ust. 10 ustawy systemowej, osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą ma prawo dokonać proporcjonalnego zmniejszenia najniższej podstawy wymiaru składek za okres niewykonywania działalności z powodu choroby, jeżeli spełnia z tego tytułu warunki do przyznania zasiłku chorobowego. Podstawy do skorzystania z przedstawionej instytucji nie stanowi, w ocenie Sądu Okręgowego, odmowa prawa do zasiłku chorobowego. Sąd Okręgowy zgodził się ze stanowiskiem ZUS, że w świetle prawomocnej decyzji o odmowie prawa do zasiłku chorobowego za okres od 9 listopada 2011r. do 30 listopada 2011r., ubezpieczona nie miała prawa na podstawie art. 18 ust. 10, do proporcjonalnego zmniejszenia podstawy wymiaru składek. Zatem prawidłowo organ rentowy stwierdził, że G. R. nie podlega dobrowolnemu ubezpieczeniu chorobowemu od 1 października 2011r. do 30 listopada 2011r. W związku z tym, Sąd Okręgowy oddalił odwołanie na podstawie art. 477⁽¹⁴⁾ § 1 k.p.c.

Powyższe orzeczenie zaskarżyła apelacją w całości G. R. zarzucając mu:

1. naruszenie prawa materialnego polegające na niewłaściwym zastosowaniu art. 14 ust. 2 pkt. 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych poprzez uznanie, że otrzymana decyzja o odmowie prawa do zasiłku chorobowego nie jest uzasadnionym przypadkiem mogącym stanowić przesłankę do zastosowania instytucji wyrażenia zgody na zapłatę po terminie składki na dobrowolne ubezpieczenie chorobowe, art. 83 ust. 1 pkt. 2 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych poprzez wydanie decyzji stwierdzającej, że z tytułu prowadzonej pozarolniczej działalności Ubezpieczona nie podlegała dobrowolnemu ubezpieczeniu chorobowemu w okresie wskazanym w zaskarżonej decyzji na skutek bezzasadnej odmowy wyrażenia zgody na opłacenie po terminie składki na dobrowolne ubezpieczenie chorobowe;

2. naruszenie prawa procesowego, a mianowicie art. 233 § 1 k.p.c. poprzez nieprawidłową ocenę materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie poprzez uznanie, że wykonywanie nieodpłatnych czynności w miejscu pracy stanowi podstawę do pozbawienia zasiłku chorobowego, co rodziło skutki w zakresie obowiązku zapłaty składek za zakwestionowany okres zwolnienia lekarskiego; art. 233 § 1 k.p.c. poprzez nieprawidłową ocenę materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie poprzez uznanie, że skoro we wcześniejszym okresie Ubezpieczona dwukrotnie korzystała z instytucji wyrażenia zgody na opłacenie po terminie składek na dobrowolne ubezpieczenie chorobowe to należy się zgodzić z organem rentowym, iż musiała być świadoma konsekwencji wynikających z opłacania składek po obowiązującym terminie lub w nieprawidłowej wysokości i pominięcie tego przez Sąd, że Ubezpieczona zapłaciła składkę za październik 2011 roku w zaniżonej wysokości o czym dowiedziała się dopiero w dniu 19 grudnia 2011 roku kiedy otrzymała decyzję z dnia 9 grudnia 2011 roku o pozbawieniu prawa do powodu wykonywanej pracy zarobkowej podczas orzeczonej niezdolności do pracy natomiast w dacie wpłacania składki Ubezpieczona przekonana była o tym, że składkę płaci w wysokości prawidłowej.

W uzasadnieniu zarzutów apelacji skarżąca podniosła, iż decyzja organu rentowego w przedmiocie odmowy wyrażenia zgody na opłacenie składki po obowiązującym terminie, jest dla niej krzywdząca i została podjęta w sposób dowolny. Zdaniem ubezpieczonej, decyzja w zakresie przywrócenia terminu do uiszczenia składki na dobrowolne ubezpieczenie społeczne powinna opierać się na jawnych przesłankach, sprawdzalnych i sprawiedliwych kryteriach. G. R. nie wiedziała, że nie jest uprawniona do proporcjonalnego zmniejszenia składki. Organ rentowy nie udzielił jej odpowiednich informacji. Dowiedziała się o tym dopiero z decyzji z dnia 9 lutego 2011 roku, którą doręczono jej dnia 19 grudnia 2011 roku. W związku z powyższym, G. R. wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku w całości poprzez uwzględnienie odwołania, ewentualnie o uchylene zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozstrzygnięcia Sadowi (...) instancji wraz z orzeczeniem o kosztach postępowania za obie instancje.

Sąd Apelacyjny zaważył, co następuje:

Apelacja jest uzasadniona.

Na samym wstępie rozważań zacytować należy treść zaskarżonej decyzji z dnia 14 14 marca 2012r. Otóż decyzja ta brzmi : „, na podstawie art. 83 ust. 1 i art. 14 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2009r. Nr 205, poz. 1585, z późn. zm) Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w Ł. (...) Inspektorat w Ł. stwierdza, że Pani G. R. jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą (...) podlega: dobrowolnie ubezpieczeniu chorobowemu od 19.06.2006r do 31.10.2007, od 1.03.2008 do 30.06.2008, od 1.08.2008 do 30.09.2011”. Zatem zawarte w decyzji rozstrzygnięcie jest rozstrzygnięciem pozytywnym, stwierdzającym, że G. R. podlegała do dnia 30 września 2011r. dobrowolnemu ubezpieczeniu chorobowemu. Brak w sentencji decyzji wyłączenia G. R. z dobrowolnego ubezpieczenia chorobowego za miesiące październik 2011r. i listopad 2011r. Oznacza to, że orzeczenie Sądu uwzględniające odwołanie może jedynie ustalić, że dobrowolne ubezpieczenie chorobowe G. R. jako osoby prowadzącej pozarolniczą działalność gospodarczą nie ustało z dniem 30 września 2011r.

Z treści uzasadnienia zaskarżonej decyzji, z treści odpowiedzi na odwołanie, a także z materiału dowodnego znajdującego się w aktach rentowych i aktach sprawy wynika, że organ rentowy wyłączył G. R. z dniem 1 października

2011r. z dobrowolnego ubezpieczenia chorobowego dlatego, że zapłaciła ona składkę na to ubezpieczenie za październik 2011r. po terminie. Jest przy tym niesporne, podobnie jak i cały stan faktyczny, że termin do zapłacenia tej składki upłynął 10 listopada 2011r. W tym dniu, a zatem w terminie, wnioskodawczyni zapłaciła składkę za 17 dni października 2011r. Od dnia 18 października do 8 listopada miała zwolnienie lekarskie, czyli była okresowo niezdolna do pracy. Do proporcjonalnego zmniejszenia podstawy wymiaru składki uprawniał wnioskodawczynię przepis art. 18 ust. 10 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. Wnioskodawczyni zaświadczeniem lekarskim, które nie było kwestionowane przez ZUS, miała orzeczoną czasową niezdolność do pracy. Miała więc prawo przypuszczać, że jest osobą, która spełnia warunki do przyznania zasiłku chorobowego. Zaświadczenie lekarskie złożyła do ZUS celem wypłaty zasiłku. Decyzją z dnia 2 grudnia 2011r., doręczoną wnioskodawczyni 14 grudnia 2011r., ZUS odmówił wnioskodawczyni prawa do zasiłku chorobowego z tego powodu, że w dniu 4 listopada 2011r. wykonywała pracę zarobkową podczas orzeczonej niezdolności do pracy. Wnioskodawczyni wyjaśniła, że usługę świadczyła córce koleżanki nieodpłatnie. Pomimo to ZUS wydał decyzję odmawiającą prawa do zasiłku chorobowego. Wnioskodawczyni odwołała się od tej decyzji do Sądu, a Sąd odwołanie oddalił. W dniu 20 grudnia 2011r. wnioskodawczyni dopłaciła należną składkę za październik 2011r., a w dniu 21 grudnia 2011r. złożyła do ZUS wniosek o wyrażenie zgody na opłacenie składki za październik po terminie.

Zgodnie z treścią art. 14 ust. 2 pkt 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, w przypadku osób prowadzących pozarolniczą działalność ubezpieczenie chorobowe ustaje od pierwszego dnia miesiąca kalendarzowego, za który nie opłacono w terminie składki należnej na to ubezpieczenie; w uzasadnionych przypadkach Zakład, na wniosek ubezpieczonego, może wyrazić zgodę na opłacenie składki po terminie.

Jak wynika z materiału dowodowego ZUS nie wyraził zgody na opłacenie składki na dobrowolne ubezpieczenie chorobowe po terminie dlatego, że zapłata składki nastąpiła ze znacznym opóźnieniem, że już wcześniej organ rentowy wyraził zgodę na opłacenie składek na dobrowolne ubezpieczenie chorobowe po terminie, zatem wnioskodawczyni była świadoma konsekwencji wynikających z opłacania składek po terminie, a ponadto argumenty wskazane we wniosku nie są w świetle art. 14 ust. 2 pkt 2 uzasadnionym przypadkiem. W uzasadnieniu zaskarżonej decyzji ZUS podaje ponadto, że we wcześniejszych okresach ubezpieczona dwukrotnie (za styczeń 2009r. i styczeń 2011r.) korzystała z instytucji wyrażenia zgody na opłacenie składek na dobrowolne ubezpieczenie chorobowe po terminie, a odmowa prawa do zasiłku chorobowego nie jest uzasadnionym przypadkiem, stanowiącym o przesłankę do zastosowania instytucji wyrażenia zgody na opłacenie po terminie składki na dobrowolne ubezpieczenie chorobowe. Wnioskodawczyni podlegała ubezpieczeniu chorobowemu dobrowolnie. Należną za październik 2011r. składkę, po uwzględnieniu zwolnienia lekarskiego i orzeczonej nim czasowej niezdolności do pracy od 18 października 2011r., wnioskodawczyni zapłaciła w terminie i w prawidłowej wysokości. O tym, że musi dopłacić składkę za 14 dni października wnioskodawczyni dowiedziała się dopiero w dniu 19 grudnia 2011r, kiedy otrzymała decyzję z dnia 9 grudnia 2011r. Niezwłocznie, bo 20 grudnia 2011r. dopłaciła różnicę. Powodem, dla którego musiała zapłacić składkę za okres od 18 października 2011r. do 31 października 2011r. była odmowa przyznania jej prawa do zasiłku chorobowego. Decyzję odmawiającą tego prawa wnioskodawczyni otrzymała 12 grudnia 2011r. Mając na uwadze powyższe ustalenia, w ocenie Sądu Apelacyjnego, ma miejsce uzasadniony przypadek pozwalający wyrazić zgodę na opłacenie składki po terminie. Wnioskodawczyni nie zapłaciła składki na ubezpieczenie chorobowe za okres od 18.10 do 31.10.2011r., bo była w przeświadczeniu, że należy jej się zasiłek chorobowy. Posiadała bowiem zwolnienie lekarskie na ten okres. Zdaniem Sądu Apelacyjnego, nie można wiązać i uzależniać wyrażenia zgody na opłacenie składki po terminie od powodu, dla którego wnioskodawczyni zasiłku chorobowego nie otrzymała. Należy oddzielić od siebie te dwa zdarzenia. Czym innym jest bowiem brak prawa do zasiłku, nawet spowodowany sprzecznym z prawem zachowaniem wnioskodawczyni, a czym innym jest przyczyna, która spowodowała opłacenie składki po terminie. Przed otrzymaniem decyzji o odmowie prawa do zasiłku chorobowego za okres od 18 października 2011r. do 8 listopada 2011r., wnioskodawczyni nawet nie mogła przypuszczać, że ten zasiłek jej się nie należy. Nie było więc powodu aby zapłaciła za ten okres składkę na ubezpieczenie chorobowe. Jediną przyczyną, która spowodowała zapłatę składki za październik 2011r. po terminie, był stwierdzony już po dniu 10 listopada 2011r., czyli po dniu, w którym składka powinna być zapłacona, brak prawa do zasiłku chorobowego od 18.10. do 8.11.2011r. To usprawiedliwia, zdaniem Sądu Apelacyjnego, opłacenie składki na dobrowolne ubezpieczenie chorobowe za październik 2011r. po

terminie. Wnioskodawczynie nie mogła zapłacić składki w terminie, czyli do 10 listopada, bo złożyła do ZUS zwolnienie lekarskie i była przeświadczona, że otrzyma zasiłek chorobowy, tym bardziej, że jak wynika z akt sprawy, wszystkie wymogi formalne do przyznania zasiłku spełniła.

Za nietrafne należy uznać stanowisko ZUS, zaakceptowane przez Sąd Okręgowy, uzasadniające odmowę wyrażenia zgody na opłacenie składki za październik 2011r. po terminie tym, że wnioskodawczynie już dwukrotnie miała wyrażoną zgodę, raz za styczeń 2009r., a drugi raz za styczeń 2011r. Powyższy argument nie ma żadnego znaczenia. Każdy bowiem wniosek musi być rozpatrzony przez ZUS indywidualnie w aspekcie przyczyn, które przekroczenie konkretnego terminu spowodowały. To, że wcześniej ubezpieczona miała wyrażoną zgodę, mogło i pewnie wywołało u ubezpieczonej przeświadczenie, że i tym razem zgoda taka zostanie wyrażona. Zatem odwoływanie się do tego, że wnioskodawczynie musiała być świadoma konsekwencji wynikających z opłacenia składki po terminie lub w nieprawidłowej wysokości jest nieporozumieniem i w żaden sposób nie może uzasadniać odmowy wyrażenia zgody na opłacenie składki za październik 2011r. po terminie.

Ustawa w art. 14 ust. 2 pkt 2 posługuje się pojęciem uzasadnionego przypadku. Nie wymaga aby był to przypadek szczególnie uzasadniony, czy aby były to wyjątkowe okoliczności. Nie uzależnia też wyrażenia zgody od braku winy po stronie wnioskodawcy. Ustawa wymaga jedynie aby był to przypadek uzasadniony, czyli taki, który obiektywnie usprawiedliwia i tłumaczy dlaczego składka nie została zapłacona w terminie. Oceniając zebrany w sprawie materiał dowodowy należy dojść do przekonania, że w odniesieniu do wnioskodawczynie zaistniał uzasadniony przypadek pozwalający na wyrażenie zgody na opłacenie składki na ubezpieczenie chorobowe za październiki 2011r. po terminie.

W konsekwencji przyjąć należy, że dobrowolne ubezpieczenie chorobowe G. R., jako osoby prowadzącej działalność gospodarczą, nie ustało z dniem 30 września 2011r.

Mając to na względzie, Sąd Apelacyjny, orzekając na zasadzie art. 386 § 1 k.p.c., zmienił zaskarżony wyrok i poprzedzającą go decyzję organu rentowego.